

SÜRGÜNDEKİ ANGLO-SAKSON KADINI VE KİMLİĞİ: KADININ AĞITI VE WULF VE EADWACER

*The Anglo-Saxon Woman in Exile and Her Identity:
The Wife's Lament and Wulf and Eadwacer*

Nazan YILDIZ*

ÖZ: Ağıt formatında olan Anglo-Sakson şiiri genellikle erkeklerin dünyasını resmeder. Bu dünya; savaşlarla yoğrulmuş, sürgün ve ayrılıklarla dolu bir dünyadır. Bu şiirler arasında, Anglo-Sakson kadınının bakış açısını yansıtan şiirlerin sayısı çok azdır; fakat bu kaotik dünyadan onlar da nasiplerini alırlar. Bu sürgün dünyasında, kadınların rol ve kimlikleri erkekler tarafından şekillendirilir. Anglo-Sakson kadınının çilesini yansıtan eserler içerisinde göze çarpan iki eser *Kadının Ağıtı (The Wife's Lament)* ve *Wulf ve Eadwacer (Wulf and Eadwacer)*'dir. *Kadının Ağıtı*'nda, kadın anlatıcının sözleri sürgünde olması sebebiyle derin bir keder barındırır. Büyük ihtimalle bir kan davası yüzünden yurdunu ve kendisini terk eden kocasını arayan kadın, içine düştüğü tecrit hayatını anlatır. Benzer şekilde, *Wulf ve Eadwacer*'da kadın anlatıcı kan davası sebebiyle maruz kaldığı tecrit hayatından bahseder. Bu kadın anlatıcı da kocasından ayrı düşmüş ve kabilesinin ona karşı duyduğu nefretten ötürü acı çekmektedir. *Kadının Ağıtı (The Wife's Lament)* ve *Wulf ve Eadwacer (Wulf and Eadwacer)* Eski İngilizce ağıtları içerisinde yer alır ve nadir bir durum olan kadın anlatıcılara sahip olmalarıyla eşsizdirler. Bu iki eserin başka bir eşsiz tarafı da Eski İngiliz şiirinde nadir örneği görülen erkek egemen Germen dünyasında Anglo-Sakson kadınlarının çıkmazlarını yansıtmalarıdır. Bu bağlamda, bu makale *Kadının Ağıtı (The Wife's Lament)* ve *Wulf ve Eadwacer (Wulf and Eadwacer)*'da Anglo-Sakson kadınlarının rol ve kimliklerinin sürgün, ayrılık ve kan davasıyla dolu erkek egemen dünyası tarafından nasıl oluşturulduğunu tartışmayı ve bu emsalsiz metinleri Türk okuyucuyla buluşturmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Anglo-Sakson kadınları, *Kadının Ağıtı*, *Wulf ve Eadwacer*, kimlik, sürgün

ABSTRACT: Anglo-Saxon poetry mainly pictures the world of men in the tone of an elegy. This world is shaped by wars and filled with exile and separation. The poems, depicting the perspective of the Anglo-Saxon women, are quite limited; yet, they have their share of this chaotic world. In this world of banishment, the roles and identities of women are formed by males. Of the works illustrating the plight of the Anglo-Saxon women, the most conspicuous ones are *the Wife's Lament* and *Wulf and Eadwacer*. Plagued by profound grief,

* Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, Trabzon, nyildiz@ktu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5776-0268

Geliş Tarihi / Received: 09.08.2021

Kabul Tarihi / Accepted: 24.08.2021

Yayın Tarihi / Published: 27.01.2022

the words of the Wife come from a “deep sadness” as a result of her exile. In search of her husband, the wife tells of her life in isolation as her lord leaves the county and her behind most probably due to a blood feud. Similarly, in *Wulf and Eadwacer*, the female speaker tells of her life of seclusion due to a blood feud. She is also away from her husband and suffers from the abhorrence of her clan. Included in the group of Old English “elegies”, both works are remarkable in that they are only two surviving poems in Old English with a female speaker and they are also rare examples of Old English poems that present the dilemma of the Anglo-Saxon females in the male dominated Germanic world. Accordingly, this article aims to discuss how the roles and identities of Anglo Saxon women are formed by a masculine world of exile, separation and blood feud as depicted in *the Wife’s Lament* and *Wulf and Eadwacer* and to introduce these unique texts to Turkish readers.

Keywords: Anglo-Saxon women, *the Wife’s Lament*, *Wulf and Eadwacer*, identity, exile

Giriş

Kadının Ağıtı (The Wife's Lament) ve *Wulf ve Eadwacer (Wulf and Eadwacer)* genel olarak erkeklerin dünyasını resmeden Anglo-Sakson şiirinde kadının az duyulan sesine kulak verebileceğimiz iki eşsiz metin olarak karşımıza çıkar. Ortaçağ’ın yerli şiirine ait olan bu iki ağıtın kimler tarafından kaleme alındıkları bilinmemektedir. Anglo-Sakson şiiri temelde kime ait oldukları bilinmeyen eserlerden oluşur. Örneğin, *Exeter Elyazması*’ndaki on adet yazarı bilinmeyen şiir ve *Beowulf*’un metnine eklenmiş iki şiirle temsil edilen Anglo Sakson ağıtlarının kime ait olduklarına ait bir bilgi yoktur (Desmond, 1990: 574). Anglo-Sakson şiirlerinin öne çıkan özelliklerinden birisi de genel anlamda erkeklerin seslerine yer vermeleri ve kadınları hem yazar hem de karakter bağlamında göz ardı etmeleridir. Anglo-Sakson şiirindeki bu cinsiyet eşitsizliği son zamanlarda sıkça ele alınmaya başlanan temalardan biridir. Anglo-Sakson şiirine olan bu yeni bakış açısında kadının sesini duyabileceğimiz iki benzersiz ağıt olan *Kadının Ağıtı* ve *Wulf ve Eadwacer*’ın çok önemli bir yer kapsadıkları görülmektedir.

Hem *Kadının Ağıtı* hem de *Wulf ve Eadwacer*’da kadın anlatıcılar erkeklerinin yokluğunda çektikleri acılardan dem vururlar. Eserleri incelerken ve dönemin özelliklerinden görülebileceği gibi büyük ihtimalle bu acıların kaynağı, o dönemde çok yaygın olan kan davaları ve barış takaslarıdır. İki şiir de *Exeter El yazmasında* yer alır. Ağıt niteliğinde olan iki eserde de sürgün teması ön plandadır. Sürgün teması eski dönemlerden modern zamanlara kadar varlığını sürdüren en önemli temalardan bir tanesidir. Sürgünde olan kişi bazen bir cüzzamlı, bazen de bir mülteci olarak karşımıza çıkar ve içlerinde benzer özellikleri barındırırlar. Cloninger’in belirttiği üzere, genel anlamda sürgünde olan karakterler erkeklerdir; fakat sürgünde resmedilen kadınların sayısı da az değildir (2017: 1).

Kadının Ağıtı ve Wulf ve Eadwacer'i erkeklerin onlara biçtiği rollerden ötürü sürgün hayatı sürmek zorunda kalan kadın karakterleri içeren metinler olarak incelemeyen önce, Anglo-Sakson toplumunda kadının konumuna değinmek yerinde olacaktır. Anglo-Sakson döneminde; kabileleri, ülkeleri birbirine bağlamak, barışı sağlamak için üst sınıfa mensup kadınları barış takası olarak kullanmak ve evlendirmek olağandı (Jamison, 2004: 13). Antropolog Gayle Rubin “Kadın Alışverişi: Politik Ekonomi üzerine Notlar” adlı makalesinde yıllar içerisinde farklı kültürler boyunca kadının evlilik değış tokuş objesi olma rolünü inceler ve şu sonuca varır: “Alışverişlerde kadının hediye olarak kullanılması, diğer alışveriş çeşitlerinden daha etkili bir yöntem olarak karşımıza çıkar çünkü bu şekilde kurulan bir ilişki karşılıklı bir bağ kurulmasından öte bir kan bağı ilişkisi demektir” (1975: 173). Rubin eserini sonlandırırken konuya ilişkin gelecekteki araştırmalara yön verecek biçimde evlilik kurumunun politikayla ne kadar iç içe olduğunu gösteren araştırmalar yapılması gerektiğinin çağrısını yapar (1975: 209). Bu çağrı Newman başta olmak üzere birçok araştırmacı tarafından yanıt bulur. Newman “Alışverişi Yönetme: Özneler, Objeler ve Değış Tokuş Politikaları” adlı makalesinde kadınların sadece “obje” olarak görülmesine karşı çıkar ve feminist eleştirinin kadın alışverişi paradigmasına yeterince eğilmediğini vurgular (1990: 52). Böylelikle erkeklerin dünyasında yine erkekler için barış teminatı olan kadınlar, kimlik ve rolleri erkekler tarafından belirlenmiş ve yine onların kurbanı olarak karşımıza çıkar.

Hem Rubin hem de Newman’ın çalışmaları Anglo-Sakson zamanında barış takası olarak kullanılan kadınların dünyasına ışık tutar. Barış takası olarak kullanılan kadınlar önemli bir savaşçı veya kralın kızı gibi üst sınıfa mensuptular. Bu kadınlar ailelerine potansiyel tehdit veya tehlike oluşturabileceği düşünülen üst sınıf erkeklerle evlendirilirdi. Örneğın, kraliçeler yabancılarla gelecekte bir ittifak kurmak için kullanılabilirlerdi. Gelinin oğlu dayıları tarafından yetiştirilmek üzere anne tarafına gönderilirse bu ittifak daha sağlam temellere dayanmış olurdu. En iyi şartlarda kadınlar evlilik antlaşmalarında aktif bir rol alan, kocalarına tavsiyeler veren bir çeşit diplomata dönüşebilirlerdi. Fakat savaşa çok önem veren Anglo-Sakson toplumunda, barış adına kadınları evlendirmenin çok kötü sonuçlara yol açabilmesi kadını erkek değış tokuşunun talihsiz bir objesi haline getiriyordu (Jamison, 2004: 14).

Üst sınıfa mensup kadınları barış için değış tokuş etme geleneği *Kadının Ağıtı ve Wulf ve Eadwacer*’da olduğu gibi, edebi metinlerin yanı sıra tarihi belgelerde de yerini almıştır (Jamison, 2004: 14). Anglo-Sakson

İngiltere’inde kadının konumuna bakacak olursak erken Anglo-Sakson toplumunun sosyal yapısının Romalılardan ziyade kıtanın Germen kabilelerinin gelenek ve göreneklerine daha yakın olduğunu görürüz. Romalıların Britanya’yı işgalinin üst sınıflar üzerindeki etkisi Saksonlar ve Angların artarda devam eden başarılı istilaları sonucunda günbegün azalmıştı. Yine de Romalıların özellikle kadınlara karşı olan toplumsal tutumları Anglo-Saksonlar tarafından sürdürülmediği için kadınlar az da olsa toplumda hem politik hem dini anlamda bazı roller üstlenebildiler. Fakat genellikle bu tip kadınlar, kadınlara özgü özellikleriyle değil de erkek özelliklerine adapte olup erkeklerin dünyasındaki başarılı duruşlarıyla dikkat çektiler. Kadın erkek rekabeti içinde kadınların kadımsal özelliklerini koruyamamaları dünyanın gerektirdiklerine uygun olmayan kadın doğasının zayıflığına bağlandı (Moore, 1973: 41). Erkek özelliklerinin etkinliği ve üstünlüğü başarılı kadınların kendi özelliklerini bir yana bırakıp erkekleri taklit etmeleriyle bir kez daha doğrulandı. Anglo-Sakson kadınları Britanya topraklarında yaşayan Romalı seleflerinden daha özgür olsalar da hayatları erkekler tarafından yönetilirdi. Erkekler kadının konumu üzerine fazla muhafazakâr bir görüş açısına sahipti. *Exeter Elyazması*’ndaki kadının görevinin ne olması gerektiğini belirten bazı atasözleri de bu durumu kanıtlar nitelikteydi. Örneğin bir atasözü şöyle diyordu: “Kadının yeri nakışının başıdır” (Moore, 1973: 42). Bu bağlamda, Anglo-Sakson şiiri de kadınları erkeğe bağımlı, pasif ve ikinci sınıf bir konumda resmeder. Örneğin kült destan *Beowulf*’ta Danimarka kraliçesi Wealhtheow mücevherlerle süslenmiş bir şekilde dolanan dekoratif bir obje olarak resmedilir. Kraliçe erkeklerin dünyasında kendisine verilen rolü kabullenen bir çeşit gölgeden ibarettir. Moore, bu düşüncenin tamamen doğru olmadığını savunur ve bazı kadınların bağımsız olarak hareket edip erkek alanlarına girebildiklerini, toprak sahibi olabildiklerini, seferler yönetip manastır idare ettiklerini belirtir (1973: 43). Fakat yine de bu istisnai durumlar hariç Anglo-Sakson kadını genel anlamda toplumda ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmekteydi ve bu durumun en önemli göstergesi evlilik kurumuydu. Anglo-Sakson evlilik geleneklerine göre evlilik bir çeşit alışveriş ve satış kurumuydu. Müstakbel damat gelinini sanki bir mal alıyormuş gibi satın alırdı. Bazı kurallar şu şekildeydi:

1. Eğer birisi bir kadın satın alırsa ve evlilik gerçekleşmez ise para geri ödenmelidir.
2. Eğer birisi bir kıızı kaçırsa, kızın sahibine 50 şilin ödemek zorundadır ve daha sonra evlilik için kızın sahibinin rızasını satın almalıdır.

3. Kız yine para karşılığı başkasıyla nişanlandırılırsa, telafi ücreti olarak 20 şilin ödenmesi gerekir (Moore, 1973: 43).

Görüldüğü üzere, evlilik Anglo-Sakson dünyasında kadının para karşılığı alınıp satıldığı bir çeşit alışverişidir. Evlendikten sonra kadın erkeğin adeta mal varlığının bir parçasına dönüşür. Evlenmeden öncede kadın babasının boyunduruğundadır. Kendi duygularına ve isteğine bakılmaksızın babasının istediği parayı veren kişiye yine babası tarafından satılacaktır. Bu durum daha çok üst sınıfa mensup Anglo-Sakson kadınları için geçerli görülse de bu dönemde kadına olan bakış açısını açıkça resmetmektedir. Toplumda yeri olmayan Anglo-Sakson kadınının dönemin edebiyatında da yerinin olmaması çok doğaldır. Bu anlamda, makalenin ana amacı doğrultusunda kadınların çıkmazlarını kadınların sesiyle anlatan *Kadının Ağıtı (The Wife's Lament)* ve *Wulf ve Eadwacer (Wulf and Eadwacer)* metinlerinin ne kadar değerli eserler oldukları Türk okuyucu da ulaşmış olacaktır.

Sürgünde Bir Kadın: *Kadının Ağıtı (The Wife's Lament)*

Eski İngiliz şiiri savaşa dayalı bir kültürü yansıtır. Böyle bir kültürde önemli olan savaş hikâyeleri ve ülkesi, şeref ve ünleri için savaşan kahramanların göklere çıkartılmasıdır. Bu bağlamda, Bambas'ın da belirttiği üzere, dönemin şiirinde karşımıza çıkan ana temalar kadir, itibar, cesaret ve sadakattir. Bütün bu özellikler kabilelerini koruyan savaşçılardan beklenen özelliklerdir (1963: 303). Alt sınıf ve kölelerden çok az bahsedilir. Daha önce belirtildiği gibi kadınların dönemin edebiyatında neredeyse hiç yeri yoktur. Savaş, barış takasları, sürgün ve ayrılıklarla dolu Germen dünyasında kadınlar, rolleri ve kimlikleri erkekler tarafından belirlenen bir çeşit kurban dönüşürler. *Kadının Ağıtı* ve *Wulf ve Eadwacer*'da erkek egemen bir toplum olan Anglo-Sakson dünyasında kadınların yaşadığı bu çıkmaz yine kadın anlatıcılar tarafından resmedilir. 10. yüzyıla ait olan *Kadının Ağıtı* ile başlayacak olursak eserin birçok yorumunun yapıldığı fakat kabul edilen tek bir ortak yorumunun bulunmadığı görülür. Farklı yorumlar olsa da şiir temelde kocasından ayrı, muhtemelen yine kocasının isteğiyle bir meşe ağacı oyuğunda tutsak olan bir kadının hikâyesini anlatır. Kadın, kocasının yakınları da kendisinden nefret ettiği için büyük bir ıstırap içerisinde. Anlatıcı olan kadın; kocasından ayrı olmasına, kocasının akrabalarının kendisine düşmanlık etmesine, sürgünde olmasına ve çektiği acılara isyan eder. Metnin başında, bir barış teminatı olarak evlilik değişikliğinin kurbanı olması muhtemel olan kadın anlatıcı bütün hayatı boyunca ıstırap, acı ve işkence içinde olduğunu anlatır. Çektiği acılardan dolayı neredeyse

aklımı yitirecek duruma gelir. Kadın anlatıcı erkek egemen dünyada kendine biçilen bu rol ile kimliğini şekillendirir:

“Derin keder kuyularından bu sözleri çekiyorum,
Bitkin, sözle anlatılamayacak kadar üzgün.
Doğduğumdan bu yana ne kadar ıstırap çektiğimi anlatabilirim,
Şimdi ve geçmişte, aklımlı yitirene kadar.
Sürgün yollarımdan yanıma kalan sadece acı bu dünya üzerinde” (1-6).¹

Çektiği acılardan yorgun düşen kadın büyük ihtimalle, daha önce belirtildiği gibi Anglo-Sakson dünyasında çok yaygın olan, bir kan davası sebebiyle kocasının onu ve kabilesini terk ettiğini söyler. Ayrıca kadın anlatıcı metnin ilerleyen kısımlarında “feud” yani kan gütme kelimesini de kullanır. Yapayalnız ve perişan bir haldeki kadın, umutsuzca kocasının kendisine geri dönmesini bekler. Acı içinde, kocasının arkadaşlarından yardım bekler:

“Önce kocam beni terk etti ve kabilesini
savrulan dalgalar üzerinden—
Şafak vakti kedere daldım
merak ederek bütün bu diyarların arasında
benim lordum nerede olabilir diye.
Daha sonra cüret ettim
onun yoldaşlarını aramaya, kimsesiz bir yolcu
ıstırap dolu bir ihtiyaç içinde” (7-14).

Kadın anlatıcı kocasının onu terk etmesiyle acılarının başladığını söyler. Kocasının yokluğunun yanında başka bir sorunu da kocasının akrabalarının ona karşı duyduğu nefret ve onu kocasından ayırmak istemeleridir. Kocasının akrabalarının kadından nefret etmeleri aralarında bir kan davası olduğunu da desteklemektedir:

“Onlar, o adamın akrabaları arkamızdan dolaplar çevirdiler,
gizlice, bizi ayırmak için
böylece ikimiz, dünya aleminde birbirinden en uzak olan ikimiz,
nefret içinde yaşayacaktık—ve bu benim yüreğimi parçaladı” (15-18).

Tajfel kimlik oluşumunda bir gruba üye olmanın bireyin benlik kavramıyla olan ilgisini vurgular (225). Başka bir deyişle, bir gruba hissedilen aidiyet duygusu kişinin benlik kavramının ve kimliğinin oluşmasında çok etkilidir. Bu bağlamda, kadın anlatıcının kocasının yokluğunda akrabalarından yani ait olması gereken gruptan da

---

¹ Türkçe çevirileri bulunmayan anonim eserler *Kadının Ağıtı (The Wife's Lament)* ve *Wulf ve Eadwacer (Wulf and Eadwacer)* çevirileri ile yabancı dildeki kaynaklardan yapılan diğer alıntılarının çevirileri makalenin yazarı tarafından yapılmıştır.

uzaklaştırılması sonucu bir benlik ve kimlik karmaşası yaşadığı savunulabilir.

Devam eden satırlarda kadın kocasının kendisine kimsenin onu tanımadığı ve yalnızlığına yalnızlık katılacağı başka bir yere taşınmayı emrettiğini söyler. Hiçbir yakını olmayan bir yerde ondan ev kurması ve yaşaması beklenir. Böylece kadın anlatıcı kendisine biçilen rolün altında daha da ezilmeye başlar:

“Lordum bu koruya yerleşmemi emretti
Orayı evim yapmamı — çok az kişi yakın bana burada
neredeyse hiç sadık bir dostum yok” (19-21).

Chrysochoou kimliği oluşturan bireysel özelliklerin yanında sosyal özelliklerin de bulunduğunu vurgular ve kimliğin karşılığının “sosyal temsil” olduğunu belirtir (227). Ait olduğu toplumdan uzaklaştırılan kadının kimliğindeki ortak sosyal özelliklerden mahrum kaldığı ve bu anlamda da kimliğini oluşturmada sıkıntı çektiği kolaylıkla savunulabilir. Böylelikle kadının hem bireysel hem de sosyal kimliği yara almıştır. Daha sonra kadın anlatıcı bir adamdan bahsetmeye devam eder, yalnız bu adam kocası mıdır, yani kadın eskiyi mi hatırlar yoksa başka biriyle mi tanışmıştır tam anlamıyla belli değildir. Adamın işlemeyi planladığı suçun ne olduğu ise yine belirsizdir:

“Bu yüzden zihnim acınası haldeydi —
Sonra bana çok uyabilecek bir adamla karşılaştım
Ve talihsizlikler içinde,
Yakın davrandı, fakat bir suç işlemeyi planlıyordu” (22-25).

Kadın anlatıcı daha sonra o adamla geçirdiği mutlu günleri anımsar. Fakat sonradan her şey değişir. Sevdiği yine bilinmeyen bir sebeple kendisine düşmandır. Burada kullanılan kan gütme kelimesinden yola çıkacak olursak ikili arasına bir kan davasının girdiği daha kuvvetli savunulabilir:

“Mutluluğumuza sarılarak, hep yeminler ettik
Sadece ölümün bizi ayırabileceğine dair. (26-27)
Sonradan her şey değişti... (28)
Şimdi hiçbir şey olmamış gibi —
arkadaşlığımız. Şimdi ben her şekilde,
sevdiğimin kan gütmesine dayanmalıyım” (29-31).

Kadın daha sonra kocasının kendisine bir mağarada yaşamasını emrettiğini söyler. Toplumda kendine yer bulamayan kadının başını sokacak bir evi dahi yoktur artık. Ne kocasının ailesi onu kabul eder ne de kendi

ailesinin yanına dönebilir. Böylelikle kadının herkesten uzak tecrit hayatı başlar ve bütün kimliği bu hayatla şekillenir:

“Kocam buraya kök salmamı emretti
bu ormanlık koruya, meşe ağacının altına
bu topraktan mağaranın içine.
Dünya evi çok eskidir:
Derin bir hasret içindeyim” (31-36).

Greenfield’e göre kadın kalbinin sıkıntısını azaltmak ve kocası gitmeden mutlu zamanlar geçirdiği yerlerden uzaklaşmak için kocasının yurdundan ayrılmıştır. Başka bir ihtimale göre ise kocasının akrabalarının içinde kendini emniyette hissetmediği için kocasının vatanını terk etmiştir (1953: 908). Kadının ayrılışının bir sebebi de sadakatsizlikle suçlanması ve bir çeşit mahkûm hayatı sürmesi olabilir. Bir ihtimalde kocasının akrabalarının kocasını kendisinin sadakatsizliğine (veya başka bir suç işlediğine) inandırması ve bu durumun kadının tecrit hayatı sürmesine sebep olması olabilir (Greenfield, 1953: 909). Tajfel ve Turner kimlik oluşumunda bir gruba olan aidiyet duygusunun öneminin altını çizer (40). Sebebi ne olursa olsun ait olduğu toplumdaki uzaklaşan kadının bu duygudan uzaklaştığı ve bunun kimliğini olumsuz etkilediği öne sürülebilir. Öte yandan, kocasının bütün zalimliğine rağmen kadın onu hala sevmektedir. Yine de içinde bulunduğu sürgüne ve çektiği sıkıntılara isyan etmekten kendini alamamaktadır. Adeta ona bu acıyı çektirenlerden intikam almak istemektedir. Kadın hapis hayatı yaşadığı sürgün zamanlarını anlatmaya devam eder:

“Karanlık vadiler, yüce dağlar,
amansız bir kümes, dikenlerle dolu.
Neşeden uzak bir barınak.
kocamın yokluğu
yakıp kavurur beni.

Bütün arkadaşlarım toprak altında,
Yaşarken onları severdim,
şimdi mezarlarını kolluyorum,
çıktığım zaman bir başıma
karanlıkta, şafak vaktinde
meşe ağacının dibinde
bu kutsanmış dünyanın dışında” (37-48).

Yaşadığı dikenlerle dolu mağarayı bir kümese benzetir. İçinde bir damla bile neşe barındırmayan bu kümes onun sürgün yeridir. Kocasının yanında olmaması ise derdine dert katar. Sözlerinden anlaşıldığı kadarıyla sevdikleri de hayata veda etmişlerdir. Yapayalnız bir biçimde kendini bu dünyanın

dışında hisseder. Kadının sürgün hayatıyla ilgili Jamison ise şöyle der: Şiir kadının yaşamak durumunda kaldığı meşe ağacı oyuğundaki toprak mağarayı resmeder. Kadın büyük olasılıkla kocası yurdunu terk eden bir barış teminatı geleneği mahkûmudur. Kocasını ya açığa çıkmamış bir suç işlemiş ya da savaşa gitmiştir. Kadın belki de kocasının akrabaları tarafından bir tehdit olarak görülmektedir. Kocasının yurdunu terk etmesinden sonra kadın aile içine alınmamış ve dışlanmıştır (2004: 16). Böylelikle kadın evlenince ayrı düştüğü sadece kendi aile bireylerinden değil, aynı zamanda kendi kocası ve onun akrabalarından da uzak tutulmuştur. Halbuki, Tajfel ve Turner'e benzer bir şekilde, Chrysochoou'nun altını çizdiği gibi bireyin kimlik oluşumu için ait olduğu grupla etkileşim içinde olması çok önemlidir (227). Bu doğrultuda kadının kimlik oluşumu da olumsuz etkilenmiştir.

O dönemde çok yaygın olan evlilik değiş tokuşlarını (Jamison 2004: 13; Rubin 1975: 173) ve kadının kocasının kendisine kan güttüğünü söylemesini göz önünde bulundurursak kadının evlilik değiş tokuşu ve muhtemel bir kan davası sebebiyle insanlardan uzak bir sürgün hayatı yaşamaya mahkûm edildiği savunulabilir. Kadının rolü umutsuz, evsiz barksız ve toplumdan dışlanmış bir şekilde mağarasında oturup çile doldurmaktan ibarettir. Bir kadın olarak yaşadığı erkek egemen toplumda bir söz hakkı yoktur ve bu acıları çekmek durumundadır. Bu doğrultuda, kadının kimliği toplumun ona biçtiği bu rolle şekillenir.

Şiiri analiz ederken okuyucuyu belirsizliğe sürükleyen durumlardan bir tanesi de kocanın durumuyla ilgilidir. Kocanın kadının sürgününde ne kadar rolü olduğu ve her ne kadar yolunu gözlese de kadının kocasına karşı olan tutumu belirsizdir. Bu yüzden metnin sayısız yorumu bulunmaktadır. Fakat yine de şiirle ilgili kesin olan noktalar da vardır. Şiir kocasından uzakta sürgünde olan bir kadının yakınmalarından oluşan bir monologdur. İçinde bulunduğu sürgün hem fiziksel hem de ruhsal bir sürgündür. Sıkıntıları kocasının onu ve yurdunu terk etmesiyle başlamıştır. Barış teminatı rolüyle evlendirilen ve kan davası içinde sıkışıp kalan Anglo-Sakson kadınlarından biri olması muhtemeldir. Kocasını gittikten sonra kocasının akrabaları da ona düşman kesilmiştir. Meşe ağacının dibinde bir mağarada insanlardan uzak yaşamaya mahkûm edilmiştir.

Kadının Ağıtı tam anlamıyla çözümlenemeyen bir şiir olmasına rağmen ele aldığı konu ve kadın anlatıcısından dolayı benzeri bulunmayan bir metindir. Bambas'ın dile getirdiği gibi savaşların hüküm sürdüğü erkek egemen Anglo-Sakson dünyasında ve edebiyatında kadınların çektiği sıkıntıları yine kadınların bakış açısıyla dile getirir (1963: 308). *Kadının*

Ağıtı; erkek egemen, savaş, sürgün ve kan davalarının insanların yaşamlarına işlediği bir toplumda barış sağlayıcı kimliğinin yine erkekler tarafından kadınlara nasıl atfedildiğinin ve bu rolün onlara nasıl sıkıntılar getirebileceğinin bir portresidir. Kadın bir taraftan erkek dünyasına özđü büyük sıkıntılarını çözebilecek bir obje olarak görülürken diğer taraftan ise yaşam hakkı elinden alınmış ve sürgün hayatına hapsedilen bir kurban olarak karşımıza çıkar. Kadın kendisine biçilen rol karşısında çaresiz kalmış adeta bir gölge misali yaşamak zorunda kalmıştır. Stone'un altını çizdiği gibi kimlik bireyin toplumdaki yeri ve tanınmasıyla ilgilidir (93). Kadın toplumda kendisine verilen obje ve kurban rolünü içeren yeriyle pasif bir kimliğe bürünmüştür.

Sürgünde Bir Kadın: *Wulf ve Eadwacer (Wulf and Eadwacer)*

Erkek egemen Anglo-Sakson dünyasında kadının rolünü ve çektiklerini yine kadın bir anlatıcı tarafından yansıtan diğer bir emsalsiz eser de *Wulf ve Eadwacer*'dir. şiir dilinin anlaşılmağı ve son satırlarının gizemi yüzünden önceleri bir bilmece olarak kabul edilmekteydi. şimdilerde ise kabul gören yorumlarından biri şiirin sevgilisi Wulf'tan ayrılan ve kocası Eadwacer'la mutsuz bir evliliği olan kadının dramatik monoloğu olmasıdır. Ele geçen Anglo-Sakson şiirlerinin çoğunda olduğu gibi şiir *Exeter Elyazması*'nda bilmeceleden hemen sonra gelir. şiirin bir başlığı yoktur ve en basit şekilde *Wulf ve Eadwacer* veya sadece *Eadwacer* olarak adlandırılmıştır (Adams, 1958: 1). *Wulf ve Eadwacer* ilk editörü Benjamin Thorpe'in "Ne bu şiirden bir anlam çıkartabiliyorum ne de satırları düzenleyebiliyorum" diyerek şiiri çevirmeyi reddetmesinden sonra en kafa karıştırıcı şiir olarak kabul edilmiştir (Fry, 1971: 247).

Jensen'e göre belli bir olay örgüsü olmadığı, karışık imgeler ve sadece o metinde kullanılan kelimelerin çokluğundan dolayı *Wulf ve Eadwacer*'ı yorumlama çalışmaları çıkmaz bir sona gelmiştir. Metnin tek bir yorumunun olması adeta imkânsızdır çünkü şiir adeta yoruma kapalı bir şifredir (1979: 373). 1888'de Henry Bradley'in yaptığı yorum halen en çok kabul edilen yorumdur. Bradley'e göre şiir bir kadın tarafından anlatılan dramatik bir monologdur. Adams'ın yorumu ise karakterleri üçten ikiye indirir. Adams'a göre anlatıcı, sevgilisi Wulf ve kocası Eadwacer yerine anlatıcı ve sevgilisinden oluşan iki karakter yer almaktadır (1958: 1). Anlatıcı terkedilmiş bir kadındır. Sevgilisi Wulf belki bir gezgin, belki bir lordun hizmetkârı belki de bir korsandır (Adams, 1958: 2).

Yorumlar çok farklı olsa da şiirin özünde bir kadının ilesi vardır. Jamison'a göre kadının sıkıntısının en önemli sebebi çocuğuyla ilgilidir.

Eğer barış değiş tokuşu başarılı olmazsa annesinin tarafına verilen erkek çocuğu annesinden uzaklaştırılır ve hatta öldürölür (Jamison, 2004: 18). Osborn da bu yoruma katılır ve anlatıcının kederinin sebebinin bir barış alışverişı sonucu oğlundan ayrı kalmak durumunda olması olabileceğini belirtir (1983: 187). Anlatıcı kadının hikâyesi ve kullandığı dil onun bir barış teminatı olarak kullanıldığını, mutsuz evliliğinin oğlu ve kendisi için kötü sonuçlar doğurduğunu gösterir (Jamison, 2004: 18).

Bu çevrilmesi ve yorumlanması oldukça zor olan şiirin ilk dizelerinde kadın anlatıcı farklı yorumlara göre kocası veya sevgilisi olan bir adamdan ve ondan ayrı kaldığından bahseder. Kadın anlatıcının belirttiği üzere adam onun ve yakınlarının yanına gelirse yakınlarının ona karşı nasıl davranacağını bilememektedir. Anglo-Sakson dünyasında kadına verilen rol ve atfedilen kimlik burada da ön plana çıkmaktadır. Taraflar arasında bir kan davası söz konusudur ve bu davayı çözmek için kadın barış teminatı olarak kullanılır fakat bu anlaşma evliliği de sıkıntılarını gideremez. Zaman içinde birbirlerine düşmanlıklarının yeniden hortladığı ileri sürülebilir. Ortada kalan sadece kadının çaresizliğidir:

“Eğer buraya, eve yakınlarımın yanına gelirse. Bu bir
Tuhaf hediye olacak. Onu kabileye kabul edecekler mi
İyileşmesine izin verecekler mi yoksa onu bir tehdit olarak mı alacaklar?
Biz ayrı düştük” (1-4).

Satırlarda geçen hediye (gift) kelimesinin tam olarak ne anlama geldiği bilinmemektedir. Fakat tarafların bir kan davası içinde buldukları düşünölürse, Wulf’un adaya, evine dönmesi ve yakalanmasının kadının ailesi tarafından bir hediye, bir lütuf olarak görüldüğü söylenebilir. Aile belki de Wulf’u öldürecek ve amacına ulaşacaktır. Jensen’a göre ise “hediye” kelimesi kurban anlamında kullanılmıştır (1979: 378). Bu kullanım kan davası için de uygun bir kullanımdır çünkü Wulf kadının ailesinin gözünde bir kurbandır. İyileşme kelimesi adamın kabileye, topluma tekrar katılması olarak yorumlanabilir. Şiirin ikinci kıtasında tekrarlanan satır olan “Biz ayrı düştük” (“It’s different with us”) yorumlanması zor satırlardan biridir. Bu satırlarda kadının bahsettiğinin tam olarak kimler olduğu bilinmez. Kadın anlatıcı Wulf ve Eadwacer’dan mı ayrı düşmüştür yoksa kadın anlatıcı ve Wulf mu bütün dünyadan ve yakınlarından ayrı düşmüştür belirsizdir. Kesin olan kadının yalnız kaldığı ve çaresizlik içinde olduğudur. Horner’ın belirttiği gibi bu durumda kadının tek çözümlü kederinin şarkısını söylemek, ağıt yakmaktır ve sesi yalnızlığı boyunca yankılanır (2001: 42). Şiirin ikinci kıtasında kadın anlatıcı ilk kıtadaki bazı

satırları tekrar ederek Wulf'tan ayrı düştüğünü ve acı içinde olduğunu yineler:

“Wulf bir adada; ben diğerindeyim.
Kurşun işlemez bir ada, çitlerle çevrili.
Bu adada kana susamış adamlar var.
Eğer onu bulurlarsa, onu kabileye kabul edecekler mi
İyileşmesine izin verecekler mi, yoksa onu bir tehdit olarak mı alacaklar?
Biz ayrı düştük” (5-10).

Kadının kaldığı ada muhtemelen ailesi tarafından çok iyi korunan bir adadır. Kadın anlatıcı adaya girmenin pek mümkün olmadığını dile getirir. Bu sıkı korumanın sebebi de muhtemelen ailenin içinde bulunduğu kan davasıdır. Kadının ailesi hem Wulf hem de onun ailesine karşı adayı sıkı bir şekilde korumaktadır. Bu koruma altında kadın kocasından ayrı ve acılar içinde kendini adeta bir hapisanede hissetmektedir. Satırlarda açıkça dile getirilmese bile *Kadının Ağıtı*'ndakine benzer bir inziva hayatı bu kadın anlatıcı için de geçerlidir. Aile bireylerinin Wulf'u öldürmenin peşinde olduklarını da onları “kana susamış” (bloodthirsty) olarak nitelendirmesinden anlarız. Wulf adaya ayak basarsa öldürülme ihtimali yüksektir. Fakat kadın anlatıcı devam eden satırlarda içinde bir umut beslercesine Wulf'u kabileye kabul etme ihtimallerinin de olduğunu belirtir. Bu durum Anglo-Sakson dünyasında kan davalarını çözmek için kullanılan barış teminatı geleneğinin başarısız olma ihtimalinde aileler arasında meydana gelen çıkmazı açıkça göstermektedir. Devam eden satırlar daha önce sözü geçen Adams'ın yorumunu destekler niteliktedir. Wulf ara sıra kadın anlatıcının yanına uğrayan bir gezgin veya korsan da olabilir. Kadın anlatıcı onunla geçirdiği güzel zamanları hatırlar:

“Wulf'umun uzak diyarlara gitmelerine katlandım
Yağmurlu günlerde oturup ağlarken—
Cesur savaşçı beni kollarıyla sardığında—
Bu benim için hem sevinç hem de nefret vericiydi” (11-14).

Kendi sıkıntısının yanında kendisinden uzakta olan ve muhtemelen denize açılan Wulf'un da yağmurlu günlerde denizde sıkıntı çekebileceğini düşünmesi de kadını ağlatmaktadır. Bu yağmurlu günler aynı zamanda Wulf'tan uzak kaldığı günlerdir. Şiirin bu dizeleri de muallakta kalan satırlar içerir. Örneğin kadın anlatıcının sözünü ettiği cesur savaşçı Wulf mudur yoksa başka bir adamdan mı bahsediyordur bilinmez. Kadını saran kişi kocası mıdır? Yoksa kadın onun yokluğunda bir başkası ile mi tanışmıştır? Tek bilinen kadının adamla bir araya gelmesinin ona hem mutluluk hem de sıkıntı verdiğidir. Bunun sebebi adamın ailesi tarafından istenmemesi

olabilir. Kadın anlatıcı şiirin son kıtasında hasretle geçen yıllarından ve bu hasretin onu hasta ettiğinden bahseder:

“Wulf, Wulfum, yılanmış hasretim,
Umutlarım ve korkularım beni hasta etti;
Seyrek gelişlerin ve üzgün kalbim
Beni hasta etti, yemek eksikliği değil.
Duyuyor musun Eadwacer? Servetin koruyucusu
Wulf küçük yavrumuzu ormana götürecektir.
Sökülmemiş dikişi sökmek kolaydır
Veya anlatılmamış bir hikâyenin ipliğini sökmek—
İkimizin ortak şarkısını” (15-23).

Kadının Wulf'a olan hasreti yıllardır sürmektedir. Bu bağlamda kocasından uzun süre ayrı düştüğü söylenilebilir. Bu muhtemel kan davasının da uzun yıllar sürdüğünü gösterir. Bir yandan umutlu bir yandan da korkularla dolu kadın kocasını çok seyrek görebilmektedir. Hasta oluşunun sebebinin yiyecek eksikliği değil bu hasret olduğunu vurgular, açlık ve özlem arasında bir benzetme yapar. Sözlerinden yeterince yemek yiyemediğini ve açlık çektiğini çıkardığımız kadın anlatıcı muhtemelen ailesi tarafından sıkı bir denetim altındadır ve *Kadının Ağıtı*'nda olduğu gibi ama bu sefer kendi yurdunda bir sürgün hayatı yaşamaktadır. İçinde yaşadığı toplumdan ayrı tutulduğu gözlemlenen kadın anlatıcının yine *Kadının Ağıtı*'nda olduğu gibi bir benlik ve kimlik karmaşası yaşamaması muhtemeldir. Tajfel'e benzer bir şekilde, Erikson'da kimlik oluşumunda bireyin kendi özelliklerinin yansırı başkalarıyla da olan ortak özelliklerin altını çizer (109). Kendi toplumundan ayrı tutulan kadının bu ortak özellikleri koruması çok zordur ve bu durumun kimliğinde yaralar açması kaçınılmazdır.

Ayrıca bu son kıtada hikâyeye yeni bir kişi girer: Eadwacer. Aslında şiir Wulf'a hitap eder ama şiirin bu son kıtasında başka bir adama, Eadwacer'e hitap edilir. Kadın anlatıcı Eadwacer'a seslenir ve adeta ondan içinde bulunduğu sıkıntı ile ilgili bir şey yapmasını ister. Ondandır yardım istemektedir. Eadwacer'in kelime anlamı “servetin koruyucusu” olduğu için “eadwacer” kelimesi tanrı veya Wulf anlamında kullanılan bir sıfat olabilir. Metinle ilgili pek çok soru işaretinden biri de bu kelimeyle ilgilidir. Kadın çapkın bir sevgili ve zalim bir koca arasında bir aşk üçgeninin içinde midir? Yoksa ortada sadece bir sevgili veya bir koca mı vardır? Jensen'e göre bu sorunun cevabı “eadwacer” kelimesinin nasıl okunduğuyla ilgilidir. Eğer kelime özel bir isim olarak alınır, metinde üç karakter vardır. Fakat kelime daha öncede bahsedildiği gibi “servetin koruyucusu” anlamında alınır, metinde iki karakter vardır (1979: 373-374). İki farklı yorumu da kanıtlayacak kesin bir delil yoktur ama yorumların çoğu metinde üç karakter

olduğuna yoğunlaşmaktadır. Örneğin, Jamison'a göre şiirde üç karakter vardır: Barış teminatı olarak kullanılan kadın anlatıcı, kocası Eadwacer ve oğulları Wulf (2004: 18). Tasioulas'a göre Eadwacer bir savaşçıdır, kadın anlatıcının kocası değil sevgilisidir ve aynı zamanda Wulf'un babasıdır (1996: 8). Frese ve Suzuki'ye göre de Wulf kadın anlatıcının oğludur ve bütün metin boyunca kaybettiği oğlunun yasını tutar (1983: 10; 1987: 175). Eadwacer'i kadın anlatıcının kocası olarak yorumlayan Mitchell ve Robinson onu "zalim" ve "tacizci" olarak tanımlarlar (2001: 298); Gameson ve Gameson'a göre ise kadın anlatıcı bu ilişki içine hapsolmuştur (1996: 457). Yorumu açık olan metinde Eadwacer ve Wulf karakterinin aynı kişi yani kadın anlatıcının kocası olup olmadığı belirsizdir. Wulf karakterini farklı bir kişi olarak yorumlarsak kadının oğlu olma ihtimali vardır. Fakat kadın anlatıcının yavrularının ormana götürüldüğünü söyleyip yardım istediği Wulf karakterinin kocası olma ihtimali büyüktür. Kan davası yüzünden kocasından ayrı kalan kadın, çocuğundan da ayrılmak zorunda bırakılır.

şiirin yorum yapılırken zorlanılan başka bir kelimesi ise köpek veya yırtıcı hayvan yavrusu anlamına gelen "whelp" kelimesidir. Kadın anlatıcının kendi çocuğundan bahsederken bu kelimeyi kullanması olağan bir kullanım değildir. Orton'a göre "whelp" kelimesi özel bir isim anlamında da kullanılmamıştır. Eski İngilizce döneminde "whelp" kelimesi insanlar için bir metafor olarak da kullanılmamaktadır. "Whelp" kelimesi çocuğun babası Wulf'un ismi üzerine bir kelime oyunu olabilir. Fakat Wulf'un çocuğun babası olduğu da kesin değildir (1985: 229). Çocuğun babası Wulf mu yoksa Eadwacer midir; ya da Wulf neden çocuğu ormana götürür bilinmez. Buradaki orman kelimesi beşik veya mezar anlamına da gelebilir. Belki de kadın Eadwacer ile evli ve Wulf'a aşıktır ve onunla kaçmak istemektedir. Geri dönmesini istediği kişi Wulf mu yoksa Eadwacer midir ya da ikisi de aynı kişi midir bilinmez. Adams'a göre Wulf ve Eadwacer aynı kişidir ve Wulf kadının sevgilisi ve çocuğunun babasıdır (1958: 2). İki kan davalı kabile arasındaki kan davasını durdurmak için bir kabile liderinin kızını diğer kabile liderinin oğluyla evlendirmek bir Anglo-Sakson geleneğiydi. Bu evlilik sonucu doğan erkek çocuğu yedi yaşlarında yetiştirilmek üzere annesinin tarafına gönderilirdi (Jamison, 2004: 18). Bu durumda erkek çocuklarının da barış teminatı geleneğinden etkilendikleri görüldüğü. Barışı devam ettirebilmek için erkek çocuk anne tarafına gönderiliyordu. Osborn bu geleneğin bazen içe yaradığını fakat çoğunlukla içe yaramadığını dile getirir (1983: 186-187). Anne bu geleneğin içinde adeta sıkışıp kalmıştır. Evlilik anlaşmasının başarısızlıkla sonuçlanmasıyla erkek çocuğun

öldürülme ihtimali de vardı. Osborn ayrıca kadın anlatıcının çocuğunun kendisini tehdit olarak gören üvey abisi tarafından kaçırılmış olabileceğini belirtir (1983: 186-187). Dolayısıyla, Wulf'un çocuğun babası olduğu ve çocuğu ormana götürmesiyle zamanın evlilik teminatının başarısızlıkla sonuçlanmasıyla çocuğu anneden ayırma geleneğine bir gönderme yapıldığı da savunulabilir. Çocuğun akibeti de şiirin belirsiz taraflarından biridir. Bu bağlamda, şiir çocuğunu kaybeden veya ondan ayrılan bir annenin ağıtıdır ve evlilik teminatı geleneği hem anneyi hem çocuğu içine hapseden bir gelenek olarak karşımıza çıkar. Anne sadece kocası için değil oğlunun hayatı için de endişelenmektedir. Bu noktada, kadının kimliğinin ve bütün hayatının kendisine toplumca verilen “barış teminatı” rolüyle oluşturulduğunu söylemek mümkündür. Şiirin son satırlarında kadın anlatıcı Wulf ile olan hayatını anlatılmamış bir hikâyeye ve belki de yalnızca Wulf ve kendisinin duyduğu bir şarkıya benzetir. Bu satırlar ne kadar acı ve hasret çekse de kadının kocası Wulf'a olan aşkının bitmediğinin göstergesidir.

Wulf ve Eadwacer kan davası ve savaşların hüküm sürdüğü Anglo-Sakson dünyasında kadınların içinde bulunduğu çaresizliği yansıtan nadir ağıtlardan biridir. Bu ağıtın kadın bir anlatıcı tarafından dile getirilmesi ayrıca anlamlıdır. Çevrilmesi, yorumlanması çok zor ve sayısız yorumu olan bu şiirin kesin olarak yansıttığı ise toplumun ona yüklediği rol sonucu sürgün hayatı yaşayan bir kadının çaresizliğidir. Stone'un da belirttiği gibi bireyin kimliği toplumda aldığı rollerle direkt olarak bağlantılıdır (94). Wulf ve Eadwacer'daki kadın anlatıcının kimliği de toplumca kendisine verilen rol doğrultusunda çizilmiş ve kadın edilgen konumda bir yere layık görülümüştür. Kadına kendi kimliğini oluşturmada neredeyse hiç söz hakkı verilmemiştir. Kadın kendi hikâyesinde adeta bir seyirci gibidir. Şiir aynı zamanda kalıplaşmış kan davalarını çözmek için bir Anglo-Sakson geleneği olan barış teminatı olarak kadını kullanmanın sonuçlarının özellikle kadınlar için neler olabileceğinin açık bir göstergesidir. Bu gelenek toplumda ve dolayısıyla dönemin edebiyatında ikinci sınıf bir rolü olan kadınların çığıllıklarını içinde barındırmaktadır. Şiirde görüldüğü gibi bu gelenekten olumsuz bir şekilde etkilenen sadece kadınlar, anneler değil aynı zamanda onların çocuklarıdır. Kadınlar ve çocuklar bu gelenek içinde adeta birer kurbanı dönüşmüşlerdir. Bu gelenekte hapsolan anne hem kocasından hem de çocuğundan ayrı düşmüş, kendi yurdunda yarı aç yarı tok bir inziva hayatı sürmektedir.

Sonuç

Kadının Ağıtı ve Wulf ve Eadwacer erkek egemen Anglo-Sakson zamanında söyleyecek sözleri olan ve seslerinin duyulmasını isteyen iki kadının seslerini duyuran iki benzersiz şiir olarak karşımıza çıkar. İki şiirde de kadın anlatıcıların çektikleri ıstırapın sebebinin kan davaları ve barış teminatı geleneği yüzünden yaşamaya mahkûm oldukları sürgün hayatı olduğu savunulabilir. Calhoun “kimliğin insanların kültürlerini şekillendiren elementlerden meydana geldiğini söyler” (9-12) ve kimlik oluşumunda kendini bilme ve başkaları tarafından tanınmanın ve kabul edilmenin önemini vurgular (20-26). Anglo-Sakson kültürünün bir parçası olan kan davaları ve barış teminatı geleneğinin sonucunda kendilerine biçilen roller doğrultusunda iki kadının kimliği de şekillenir ve pasif, kendi isteklerinden bağımsız, bir obje olarak kullanıldıkları, acı içinde bir yaşama teslim olurlar. Toplumda böyle bir role sahip olan bu kadınların ait oldukları toplum tarafından yeterince kabul görmedikleri de aşikârdır. Chrysochoou’nun üzerinde durduğu gibi birey ait olduğu grupla ne kadar etkileşim içinde olursa o kadar grup içinde kabul görür ve kendine olan saygısı ve toplum tarafından gördüğü itibar artar (228). Bu bağlamda kadınların içinde bulunduğu durum göz önüne alınırsa, kimlik oluşumlarının olumsuz etkilendiği açıkça görülür. Turner tarafından da savunulduğu gibi genel olarak sosyal kimliğin bireysel kimliği bastırdığı kabul edilir (19). İki metinde de kadınların bireysel kimliğinin toplum tarafından şekillendirilen sosyal kimlikleri tarafından bastırıldığı ve hatta bireysel kimliklerinin oluşumunun zarar gördüğü savunulabilir.

Öte yandan, yaşadıkları hayat, toplumdaki rolleri ve yerleri ve dolayısıyla kimlikleri erkek egemen toplum tarafından belirlenen bu kadınların seslerini yine kadın anlatıcıların duyurması şiirlere ayrı bir önem ve anlam katar. Onlar sözleri yoluyla Kraliçe Wealhtheow’un aksine kendi gölgelerinden çıkmış ve aydınlığa kavuşmuşlardır. Hikâyeleri gün ışığına çıkmıştır. Anglo-Sakson kadını hakkında Kliman şöyle der: “Savaşamazsa konuşabilir” (1997: 35). Tıpkı *Kadının Ağıtı ve Wulf ve Eadwacer*’da olduğu gibi elinde kılıç ve kalkan olmayan Anglo-Sakson kadını kendini konuşarak, dil yoluyla ifade eder. Dili onun güçlü kalkanı durumundadır, dile getirdikleri aracılığıyla kimlik ve güç kazanır. Kadının sözcükleri onun silahıdır. Her ne kadar erkek egemen bir dünyada çektikleri sıkıntıları dile getirse de kalemi eline alan kadın otorite elde etmiştir. Türkçe çevirisi dahi bulunmayan ve kadının erkek egemen toplumdaki sesini duyuran bu iki eserin Türk okuyucuyla buluşması ayrıca anlamlıdır.

KAYNAKÇA

- ADAMS, John F. (1958), “Wulf and Eadwacer: An Interpretation”, *Modern Language Notes*, 73.1, 1-5.
- BAMBAS, Rudolph C. (1963), “Another View of the Old English “Wife’s Lament””, *The Journal of English and Germanic Philology*, 62.2, 303-309.
- CALHOUN, Craig J. (1994), *Social Theory and the Politics of Identity*, Blackwell, Oxford.
- CHRYSSOCHOOU, Xenia (2003), “Studying Identity in Social Psychology: Some Thoughts on the Definition of Identity and Its Relation to Action”, *Journal of Language and Politics*, 2.2, 225-241.
- CLONINGER, Paul Cody (2017), *Gender, Exile and Identity in Medieval English Literature from the Wife’s Lament to the Book of Margery Kempe*, Doktora Tezi, The University of North Carolina, North Carolina.
- DESMOND, Marilyn (1990), “The Voice of Exile: Feminist Literary History and the Anonymous Anglo-Saxon Elegy”, *Critical Inquiry*, 16.3, 572-590.
- ERIKSON, E. H. (1959), *Identity and the Life Cycle: Selected Papers*, International Universities Yayınları, New York.
- FRESE, Dolores Warwick (1983), “Wulf and Eadwacer: The Adulterous Woman Reconsidered”, *Notre Dame English Journal*, 15.1, 1-22.
- FRY, Donald (1971), “Wulf and Eadwacer: A Wen Charm”, *The Chaucer Review*, 5.4, 247-263.
- GAMESON, Fiona, GAMESON, Richard (1996), *Wulf and Eadwacer, The Wife’s Lament, and the Discovery of the Individual in Old English verse: Studies in English Language and Literature*, Routledge, New York.
- GREENFIELD, Stanley (1953), “The Wife’s Lament Reconsidered”, *PMLA*, 68.4, 907-912.
- HORNER, Shari (2001), *The Discourse of Enclosure: Representing Women in Old English Literature*, State University of New York Yayınları, New York.
- JAMISON, Carol Parrish (2004), “Traffic of Women in Germanic Literature: The Role of the Peace Pledge in Marital Exchanges”, *Women in German Yearbook*, 20, 13-36.
- JENSEN, Emily (1979), “Narrative Voice in the Old English Wulf”, *The Chaucer Review*, 13.4, 373-383.

- KLIMAN, Bernice (1997), "Women in Early English Literature, 'Beowulf to the Ancrène Wisse'", *The Nottingham Mediaeval Studies*, 21, 32-49.
- MITCHELL, Bruce, ROBINSON, Fred (2001), *A Guide to Old English*, Blackwell, Cambridge.
- MOORE, Carole Elizabeth (1973), *Queen Emma and the Role of Women in Anglo-Saxon Society*, Doktora Tezi, University of California, California.
- NEWMAN, Karen (1990), "Directing Traffic: Subjects, Objects and the Politics of Exchange", *A Journal of Feminist Cultural Studies*, 2.2, 41-54.
- ORTON, Peter (1985), "An Approach to Wulf and Eadwacer", *Proceedings of the Royal Irish Academy: Archaeology, Culture, History, Literature*, 85, 223-258.
- OSBORN, Marijane (1983), "The Text and Context of Wulf and Eadwacer", *The Old English Elegies: New Essays in Criticism and Research*, Fairleigh Dickinson, Rutherford.
- RUBIN, Gayle (1975), "The Traffic in Women: Notes on the 'Political Economy' of Sex", Ed. Rayna R. REITER, *Toward an Anthropology of Women*, Monthly Review, New York, 157-210.
- STONE, G. P. (1962), "Appearance and the Self", Ed. A. ROSE, *Human Behavior and Social Processes*, Houghton Mifflin, Boston, 86-118.
- SUZUKI, Seiichi (1987), "Wulf and Eadwacer: A Reinterpretation and Some Conjectures", *Neuphilologische Mitteilungen*, 88.2, 175-185.
- TAJFEL, Henri (1981), *Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology*, Cambridge Üniversitesi Yayınları, New York.
- TAJFEL, H., TURNER J. C. (1979), "An Integrative Theory of Intergroup Conflict", Ed. W. G. AUSTIN, S. W. MONTEREY, *The Social Psychology of Intergroup Relations*, Brooks/Cole, California, 33-47.
- TASIOULAS, J. A. (1996), "The Mother's Lament: 'Wulf and Eadwacer' reconsidered", *Medium Ævum*, 65.1, 1-18.
- "The Wife's Lament" (2017), *The Complete Old English Poems*, Çev. Craig WILLIAMSON, Pennsylvania University Yayınları, Philadelphia.
- TURNER, J. C. (1975), "Social Comparison and Social Identity: Some Prospects for Intergroup Behaviour", *European Journal of Social Psychology*, 5.1, 5-34.
- "Wulf and Eadwacer" (2017), *The Complete Old English Poems*, Çev. Craig WILLIAMSON, Pennsylvania University Yayınları, Philadelphia.